

School for Teachers
Училище за учители

ЗА „РАЗЛИЧНИТЕ“ И „ДРУГИТЕ“

Ирена Тасева

125. Средно училище „Боян Пенев“ – София

Резюме. Авторът споделя своя педагогически опит при работа с деца със специални образователни потребности. Показано е отношението на децата едно към друго, посочени са ползите от подобен тип приобщаващо обучение.

Keywords: teaching experience; special educational needs; attitude; inclusive education

Напоследък често използваме думата „интеграция“. Говорим за приобщаване на „различните“ и имат ли те място сред „нас“?

Кои са „различните“ и кои сме „ние“ обаче? Не харесвам думата „различен“! Защо? Защото всеки от нас е по своему различен. В същото време, всички ние имаме еднакви човешки нужди – храним се, дишаме, спим, смеем се, обичаме, мечтаем, желаем да сме щастливи, разбрани, обичани... Къде са приликите и разликите тогава? Може би са само в начина, по който се възприемаме...

Със закриването на специализираните училища в масовите се появяват все повече деца със специални образователни потребности. Преди три години в класа ми беше записано момиченце със синдром на Даун. Тогава не знаех нищо за хората с такава диагноза. Потърсих информация. Започнах да чета. Посетих колежка в съседно училище, която имаше в класа си детенце със същия синдром – за съвет и споделяне на опит. Искях да знам какво да очаквам. Питам се дали ще се справя. Оказа се, че готова рецепта няма. Тогава реших да се запозная с родителите и със самото дете. Когато се срещнахме, срещу мен се затича най-усмихнатото човече, което съм виждала. Не ме познаваше, но ме прегърна. Не ме пускаше дълго време, гледайки ме с огромни щастливи очи. Веднага разбрах защо наричат хората с този синдром „слънчеви“. Беше ме прегърнало точно едно такова слънчице – добро и доверчиво, вярвайки, че светът около него е пълен само с доброта.

Запознанството ми с Дари продължи с опознаване, а опознаването прерасна в доверие и приятелство. Така заедно потеглихме на дълго пътуване по пътя на учението. В началото никак не ни беше лесно. Често вместо на чина Дари се пхаше под чина и наблюдаваше урока оттам. Лесно се измо-

ряваше и губеше интерес. Друг път ѝ ставаше интересно и се включваше в работата на класа. Много пъти искаше майка си и настояваше да се прибере у дома. Така беше в началото – със смяна на настроения и желания, но и двете не се отказахме. Мина първият учебен срок. Вече бях по-спокойна. Познавах Дари и знаех кога да бъде настояща към нея, за да работи, и кога да я оставя да почива. За целта ѝ подготвих специални работни листове със задачи по български и математика. Когато се изморяваше, имаше на разположение лист за рисуване, забавление и занимателни предизвикателства. И въпреки по-облекчения ѝ режим на работа децата в класа не я възприемаха като „по-различна“ от тях. Това се дължеше на множеството разговори с тях за различията помежду ни, за отношенията на толеранс, обич, разбиране и взаимопомощ между хората. Дължеше се още на екипната ни работа в клас, на подкрепата от родителите на Дари и на всички родители в класа. Смяя да твърдя, че успях да създам един прекрасен отбор от подкрепящи се деца, като голяма заслуга затова има и самата Дари. Тя ни научи да се гушкаме, да се усмихваме, да се радваме на всичко около нас, да си помагаме, да се обичаме, да възприемаме позитивно заобикалящия ни свят и неговите предизвикателства...

Усилията, които Дари полагаше, бяха похвални и успехите ѝ не закъсняха. Тя е едно самостоятелно дете с отлична ориентация в училищната среда и ситуация. Адаптирана е, контактна, организирана и отговорна. Вече може да чете, да пише диктовки, познава цифрите, може да събира трицифрени числа без преминаване. Изваждането все още ѝ е трудно. Тя участва наравно с другите в мероприятията на класа: изработва проекти и ги презентира, пее, рецитира, има роли в тържествата, пътува на излети, посещения и екскурзии. Удоволствие е да наблюдаваш как децата се застъпват за нея и я защитават, ако някой друг се доближи до нея с недобри намерения. Тогава всички вкупом скачат да я защитават. Те казват: „Тя е една от нас – совичките на III „в“ клас“! А 21 март (Световният ден на хората със синдром на Даун) се превърна в специален ден – Ден на класа. Ден, в който децата се подготвят и поднасят своите послания към Дари. Чрез писъмца, картички, постери и много прегръдки децата изразяват подкрепата и чувствата си към нея – всичко събрано в една-единствена дума, наречена приятелство!

Наскоро ми попадна снимка на вълча глутница. Интересно е, че тези свирепи животни поставят начело на глутницата най-слабите, за да определят темпото на движещата се група. След тях следват мъжкарите. По средата поставят женските, за да са защитени, а най-накрая върви водачът. Той е там, за да наблюдава всички пред него и да защитава глутницата. Зададох си въпроса – какво правим ние, човеците? Оставяме най-слабите и беззащитните най-отзад, на опашката... Защо? Позволяваме си да взимаме прибързани решения, да поставяме диагнози, да пишем биографиите на невръстни деца, да правим

погрешни изводи, да заклеимяваме, без да сме ги опознали, без да сме ги разбрали, без да сме им дали и най-малкия шанс.

Преди три години в класа ми се появи дете със синдром на Даун. Тогава не знаех нищо за хората с такава диагноза. Бях притеснена. Не знаех дали ще се справя. Нямах път, нито посока към това дете. Днес вече не съм нито уплашена, нито притеснена. Защото открих пътя към Дари и той носи името „търпение, упоритост и любов“.

FOR THE “DIFFERENT” AND THE “OTHERS”

Abstract. The author shares her teaching experience in working with children with special educational needs. The text shows the attitude of children to each other. Referred are the benefits of such type of inclusive education.

✉ **Ms. Irena Tasseva**

125. Secondary School “Boyan Penev”

1, Nikola Genadiev St.

Sofia, Bulgaria

E-mail: info@sou125.com